

ONDERONS KLEINE ERONS

BOSKOOP 49^e JAARGANG | THEMANUMMER OKTOBER 2015

Vooruit met Franciscus! Themamaand Duurzaamheid en Schepping H. Joannes de Doperkerk te Boskoop

---

“Franciscus, waarom loopt iedereen achter jou aan?

Hoe komt dat toch? Je bent niet groot van stuk,
je bent niet mooi en je bent niet geleerd.

Toch loopt heel de wereld achter je aan.

Hoe krijg je dat voor elkaar?....."

Dat vraagt Broeder Masseo,

een van de eerste mannen die met Franciscus meetrekt
op zwerftocht door Italië, in de dertiende eeuw.

Dat vragen mensen van vandaag!

Waarom voelen zoveel mensen zich aangetrokken

door die kleine arme man uit Assisi? Tot zelfs de paus!

Wat heeft hij waardoor bij zoveel mensen een tere snaar wordt
geraakt?

We gaan op zoek naar een antwoord.

Als de naam Franciscus valt,

denken veel mensen meteen aan de natuur en het milieu.

Ze weten dat Franciscus een bijzondere verhouding heeft tot
alles wat leeft.

Dat hij spreekt met vogels, de wilde wolf tam maakt.

Dat hij de zon en de maan zijn broer en zus weet.

Dat hij zingt met alles wat leeft en de Schepper dankt.

Dat raakt ons.

Het is een grote behoefte in onze tijd om op een andere,
meer verbonden manier om te gaan met de natuur.

Om alles wat leeft in zijn eigen waarde te gaan zien.

Maar er is heel wat gebeurd

vóór de vogels naar hem bleven luisteren.

Hij heeft heel wat doorgemaakt

vóór de wolf zich aan zijn voeten legde.

Franciscus heeft eerst zelf moeten leren luisteren.

Hij heeft eerst zichzelf moeten temmen.

(tekst: Guy Dilweg)

VOORUIT MET FRANCISCUS...

De H. Franciscus (1182) en zijn levensstijl in 2015. Het spreekt ons nog steeds aan. Toen we aan het nadenken waren over een eigentijdse weg die we willen inslaan in het parochieleven, kwamen we uit bij de drijfveer van mensen die zich steeds meer bewust worden dat de aarde waarop op we leven niet onuitputtelijk is.

We moeten met respect omgaan met de mensen en dieren en natuur.

We moeten letten op hoe we duurzaam kunnen leven en werken op onze planeet de aarde. We zijn ons er van bewust dat dit niet nieuw is, maar dat het echt urgent is en steeds meer aandacht nodig heeft.

Op talloze plekken zijn mensen daar al mee bezig, ook in Boskoop en in onze geloofsgemeenschap. We willen van jullie initiatieven graag op de hoogte gebracht worden. Geef ze door via coordboskoop@sintjandd.nl, de ingezonden ideeën plaatsen we op de website zodat ze gedeeld kunnen worden met anderen. We willen als geloofsgemeenschap meewerken om goede plannen breder uit te dragen aan elkaar en ideeën mede vorm te geven. Kortom: we willen graag een groene parochie worden.

Paus Franciscus heeft een encycliek geschreven (een herderlijk schrijven) over duurzaamheid, milieu en mensenrechten. Als we de aarde zien als de schepping die door God geschapen is, dan vraagt hij ons om mede verantwoordelijk te zijn.

Voor de maand oktober hebben we een programma gemaakt om met elkaar na te denken, te vieren en te beleven rond duurzaamheid en schepping. Wil je er meer over weten, of er gewoon bij zijn, lees dit boekje dan verder door. Er staat veel informatie in en geeft handreikingen om vanachter de computer of in de parochiezaal in contact met anderen tot verdere initiatieven te komen.

Dit groene boekje is het begin van de rode draad voor onze geloofsgemeenschap H. Joannes de Doper in Boskoop, om vooruit te gaan met Franciscus.

'Vooruit met Franciscus' is een initiatief van de Denktank: Tineke Verbakel, Jeanine Vermeulen en Nellie Plaizier, en komt tot stand dankzij de inzet van vele mede-parochianen en het pastoraal team van de geloofsgemeenschap H. Joannes de Doper, Boskoop, onderdeel van parochie Sint Jan de Doper.

VIERINGEN AGENDA

In de vieringen zal er steeds aandacht zijn voor de Schepping en duurzaamheid. We bidden voor de Schepping en om kracht en wijsheid voor ons allen om onze verantwoordelijkheid te nemen. De koren hebben het Zonnelied van Franciscus ingestudeerd en zullen dit deze maand zingen. Na de vieringen zijn er diverse korte activiteiten.

De intenties staan niet genoemd hieronder maar vindt u in de gewone kleine Onder Ons.

Zaterdag 3 oktober

19.00 uur; eucharistieviering met kapelaan van Paassen, m.m.v. Quo Vadis

Zondag 4 oktober

9.00 uur; woord- en communieviering met diaken Vrijburg, **gezinsviering** m.m.v. kinderkoor De Waterdruppels

Alle kinderen krijgen 4 oktober een kleurplaat mee. Deze mag ingekleurd worden ingeleverd in de viering van 25 oktober. Na de viering van 4 oktober is er koffie drinken in de parochiezaal. Tijdens het koffie drinken kunt u een korte film zien over Stoutenburg, het Franciscaans milieuproject en modern klooster, waar op Franciscaanse wijze wordt geleefd en waar onder anderen een grote biologische groentetuin centraal staat.

Zondag 11 oktober

9.00 uur; eucharistieviering met pastoor van Klaveren m.m.v. Joannes de Doperkoor

Na de viering is er in de parochiezaal verkoop door de Wereldwinkel en koffie drinken.

Zondag 18 oktober

9.00 uur; woord- en communieviering met de werkgroep m.m.v. Joannes de Doperkoor

Onze persoonlijke levensstijl heeft een impact op onze aarde, dit wordt

jouw ecologische voetafdruk genoemd. Na de viering gaan we de voetafdruktest doen: hoe groot is jouw aarde? In parochiezaal met een kopje koffie of thee.

Zondag 25 oktober

9.00 uur;
Eucharistieviering met pater Hoogland Er
is Kinderwoorddienst

De kinderen kunnen hun kleurplaat inleveren in de Kinderwoorddienst. Zij krijgen iets lekkers, uiteraard fair trade!

Na de viering: feestelijke onthulling van het bordje van de Groene Kerk. In de parochiezaal krijgt u door enkele filmpjes een indruk van wat het inhoudt om Groene Kerk te zijn.

Geprezen zijt Gij mijn Heer,
door onze Zuster, Moeder Aarde,
die ons ondersteunt en leidt ...'
(Sint Franciscus van Assisi, 1182)

“Deze zuster schreeuwt nu tot ons,
omdat we haar schade
hebben toegebracht.”
(Paus Franciscus, 2015)

ACTIVITEITENPROGRAMMA

We hebben diverse activiteiten voor u georganiseerd. Doe mee! Laat u informeren en inspireren! Let op: schrijf tijdig in.

DINSDAG 6 OKTOBER: WORKSHOP 'GOD IN DE SUPERMARKT'

Je hebt het niet gemakkelijk als consument in de supermarkt. Bij elk schap moeten keuzes gemaakt worden, en het is geen gemakkelijke afweging tussen lekker, goedkoop, gezond, milieuvriendelijk, diervriendelijk en eerlijk voor de producent. Het palet aan keurmerken kan helpen, maar zorgt ook voor verwarring. De workshop 'God in de supermarkt' verkent de keuzes die we maken en helpt argumenten te begrijpen.

De workshopleiders: Arjan Schoonhoven en Alfred Slomp. Zij zijn al vanaf hun studententijd geraakt door het onrecht en de pijn van medemens, natuur en dier en willen hier graag iets aan doen. Zij denken dat wij in de supermarkt op een praktische wijze een bijdrage kunnen leveren aan een betere wereld. Zij laten zich inspireren door hoe Jezus omging met de arme en de behoeftige. Ze zijn onafhankelijk en niet verbonden aan een kerk, NGO, bedrijf, supermarktketen of keurmerk. Lees alvast meer: <http://www.godindesupermarkt.nl/>
Tijd: 19.45-22.00 - Kosten: € 7,50 - Minimaal aantal deelnemers: 15
Aanmelden: uiterlijk ma. 28 september via boskoop@sintjandd.nl, 0172-212309

ZONDAG 11 OKTOBER NA DE EUCHARISTIEVIERING: VERKOOP WERELDWINKEL

Wat wil de Wereldwinkel

Eerlijke handel staat voor een gelijkwaardige manier van handelen. Gebaseerd op dialoog, transparantie en respect. De Wereldwinkel geeft de koffieboeren, houtsnijders en keramisten een stem. Met het inkomen dat zij verdienen door de verkoop van hun producten, kunnen zij een beter leven opbouwen. Een leven zonder armoede en met voldoende kansen op ontwikkeling. De Wereldwinkels vinden dat de wereldhandel moet veranderen zodat producenten die kans ook echt kunnen krijgen. Met de verkoop van producten laten zij zien dat handel ook anders kan. En bieden zij de Nederlandse consument een keuze. Koop je een cadeau in de Wereldwinkel, dan draag je bij aan de ontwikkeling van de makers. www.boskoop.wereldwinkels.nl

ZATERDAG 17 OKTOBER: RONDLEIDING BIOLOGISCHE GROENTETUIN 'DE VROEGELING' .

Verscholen tussen de bomen en de sierheesters op de tuin van Henk Vermeulen ligt de biologische groentetuin 'De Vroegeling'.

Henk maakt op zijn bedrijf gebruik van bodembedekkers en probeert het biologisch evenwicht zo veel mogelijk te waarborgen. Voor vogels is het een paradijsje en al laten ze zich meestal niet zien, er verblijven door het jaar heen wel meer dan 50 soorten. Sinds kort heeft hij ook een 'hoek' met zonnepanelen om het woonhuis van stroom te voorzien. De afwisseling, de groenten en de mensen van 'De Vroegeling' maken op zijn bedrijf 'het verschil'.

'De Vroegeling' bestaat al sinds 1978 en is een vereniging van zes leden en een aantal vrienden. Als hobby telen zij groenten, kruiden, fruit en bloemen voor eigen gebruik. Eigen groenten betekent ook altijd vers en ecologisch verantwoord. Het genieten van de natuur is met het werken verweven.

Heeft u zin om eigen groente te kweken of wilt u er meer over te weten? Dan bieden wij u een leer-/werkplek aan om ervaring op te doen.

Op zaterdag 17 oktober tussen 14.00 en 16.00 uur kunt u bij ons komen tuinen en is er een rondleiding.

Adres: Zuidwijk 66, Boskoop. Opgeven graag, maar hoeft niet, bij Jeanine Vermeulen, tel 06 5373 0063.

jeanine@inspirationgarden.nl

WOENSDAG 21 OKTOBER: LEERHUIS 'OVER DUURZAAMHEID EN KLIMAAT, EEN PLEIDOOI VAN PAUS FRANCISCUS'

'Laudato si' ... zo begint de 'Eco-brief' van paus Franciscus. Met Laudato si' ('Geprezen zijt Gij') beginnen de meeste strofen van het Zonnelied van Sint-Franciscus. In het Zonnelied bejubelt Franciscus van Assisi de Schepper. De hemellichamen, de elementen, de levende wezens en zelfs de dood worden door hem 'broeders' en 'zusters' genoemd. Sint Franciscus geldt als de patroon van de milieubescherming. Paus Franciscus, die zich naar hem vernoemde, heeft zijn nieuwe encycliek gewijd aan het probleem van de klimaatverandering.

Download hier de encycliek:

<http://www.rkdocumenten.nl/rkdocs/index.php?mi=600&doc=5000>

Inleider: diaken Dick Vrijburg. Liefst aanmelden: leerhuis@sintjandd.nl

ZONDAG 25 OKTOBER: EEN BEZOEK AAN NATURALIS

Een gezellige en leerzame activiteit voor alle leeftijden, zeker ook leuk met uw (klein)kinderen! U krijgt een rondleiding door het museum. Deze duurt een uur. Daarna kunt u zelf verder het museum bekijken, er is zo veel te zien!

Aanmelden: uiterlijk do. 8 oktober via boskoop@sintjandd.nl, 0172-212309.

Aantal deelnemers: minimaal 10 personen.

Kosten: De deskundige begeleiding van Naturalis is al betaald voor u. U heeft alleen zelf de entreekosten te betalen.

U wordt rond 12.45 uur verwacht klaar te staan voor de rondleiding bij de kassa van Naturalis.

DINSDAG 27 OKTOBER: WORKSHOP 'SHOP 'N STYLE'

Waar wordt onze kleding gemaakt en onder welke omstandigheden gebeurt dat? Hoe kunnen we zelf bijdragen aan betere omstandigheden bij de kledingindustrie?

In de workshop 'Shop 'n Style' komen deze thema's aan de orde. Ook geeft een styliste stijladvies, passend bij de verschillende figuurtypes. We sluiten de avond af met een kledingruil waarin je het gekregen stijladvies meteen kunt toepassen.

Tijd: 19.30 uur tot 21.30 uur (inloop vanaf 19.15 uur)

Kosten: € 10,00

Minimaal aantal deelnemer: 15

Neem mee: 3 kledingitems of accessoires (schoenen, tassen, sjaals, ..) om te ruilen. Kleding en accessoires moeten schoon zijn en in goede staat.

Aanmelden: uiterlijk ma. 12 oktober via boskoop@sintjandd.nl, 0172-212309.

Shop 'n Style is een workshop van <http://www.oikosxplore.nl/>

oikosxplore

MET DE GINKGO DE CO2 UITSTOOT COMPENSEREN IN GESPREK MET KARIN VAN DRIELEN

Op een regenachtige morgen in september praat ik met Karin van Drielen over het bedrijf dat zij samen met haar man Ron heeft opgezet. “Het was voor ons zoeken naar een nieuwe manier van ondernemen in de tuinbouw”, zo vertelt Karin, “Belangrijk daarbij was om meer van ons zelf te kunnen laten zien en waar we voor staan in de samenleving.”

De zorg om het klimaat heeft grote belangstelling, hier en elders op de wereld. Door uw CO2 te compenseren dragen we bij aan een beter leefmilieu (klimaat), is het uitgangspunt. De uitstoot van broeikasgassen die vrijkomen door productie of consumptie, kunnen worden gecompenseerd door het aanplanten van bomen. Bomen houden de schadelijke CO2 vast en zetten dat weer om in zuurstof. Vandaar dat een groene leefomgeving van levensbelang is voor ons allemaal.

De Ginkgo is hiervoor een uitstekende boom, omdat deze een extreem lange levensduur heeft en veel bladmassa bezit.

Ons bedrijf ‘Leaves For Breath’ heeft op een mooie zichtlocatie (Halve Raak 62) in Boskoop een Ginkgobos aangeplant. De Ginkgo (levensboom) is een van de oudste bomen ter wereld, ongevoelig voor ziektes, plagen en ander onheil. Er zijn zelfs zes bomen die Hiroshima hebben overleefd. Het blad van de Ginkgo heeft ook medicinale eigenschappen. De Ginkgo loopt in het voorjaar frisgroen uit en heeft een prachtige goudgele herfstverkleuring, die het bos een uniek karakter geeft. Om een brede biodiversiteit te bevorderen, wisselen wij deze Ginkgo’s af met andere planten.

Nu klopt ons ‘plaatje’ steeds meer en kunnen we een positieve bijdrage leveren aan de aarde waarop we leven. Wij zijn nog volop in ontwikkeling en hopen dat steeds meer mensen hun passie kunnen inzetten voor een beter klimaat.

Als je meer van ons wilt weten kijk dan op www.leavesforbreath.com.”

Karin, bedankt voor dit boeiende gesprek en alle goeds toegewenst samen met Ron.

Jeanine Vermeulen

IDEETJES EN WEETJES: KLEDING

Inspiratie om wat (meer) te doen voor een verstandig en eerlijk gebruik van de schepping.

Eerlijk is ieder zijn deel. Er moet voldoende overblijven voor een ander. En als jij voldoende keuze hebt en de kleding is niet al te duur, dan ben je misschien al heel tevreden. Maar de kans is aanwezig dat er iets niet pluis is... bijvoorbeeld met de stof waarvan het is gemaakt, of het atelier waar de kleding is genaaid. Daarom moet je extra goed opletten wat je koopt. En omdat we graag veel keus hebben en niet te veel betalen, laten we onze kleding uit alle hoeken van de wereld komen. En dat is niet altijd verstandig.

Er zijn veel naaiateliers in het Verre Oosten, maar ook in Turkije wordt veel kleding gemaakt. Sinds kort zijn er ook veel ateliers in Ethiopië. Dat is prettig voor de handelaren, want daar liggen de lonen érg laag.

Weet wat je draagt

Een Nederlander heeft gemiddeld 5,1 spijkerbroeken (bron NCDO, One World mei 2014). Raad eens hoeveel water er wordt verbruikt om deze broeken te maken.

Dinsdag 27 oktober kan je meedoen met de workshop Shop 'n Style, informatie over eerlijke kleding, stijladvies en kledingruil.

Katoenplanten hebben water nodig, de stof is geleverd in een waterbad en de meeste broeken hebben daarna nog een "wassing" gekregen. De productie van 5,1 spijkerbroeken verbruikt 40.000 liter water... Daar kun je 260 maal van douchen ☹.

Zit er een zak los of zit er een winkelhaak in je broek? Ben je zelf geen ster met de naaimachine? Ook hier in de buurt zijn er ateliers... zij maken het wel ☺.

Woensdag 14 oktober is er Sam's kledingactie, inzameling op het kerkplein van 8.00 tot 12.00 uur.

OIKOCREDIT VEERTIG JAAR

Oikocredit verschaft leningen aan microfinancieringsorganisaties en aan coöperaties en het Midden- en Kleinbedrijf. Opgericht vanuit de kerken begon het 40 jaar geleden klein, met een grote missie.

Het begon in 1975 met €1 miljoen. Nu staat er €800 miljoen uit bij 790 partners. Via hen worden een kleine 28 miljoen mensen bereikt in ruim 60 ontwikkelingslanden en opkomende economieën. Van die mensen is meer dan 80% vrouw en woont bijna de helft op het platteland. Heel goed als je je richt op structurele en duurzame ontwikkeling. Oikocredit beschikt over het geld omdat ruim 50.000 veelal kerkelijke organisaties en particulieren dat uitlenen.

Oikocredit doet meer dan alleen leningen verstrekken. Zo worden in Peru bedrijven geholpen met het risico van sterk fluctuerende prijzen, met technische vaardigheden als het renoveren van koffieplantages en het tegengaan van bladroest bij bananen en met de ontwikkeling van financiële programma's. In Cambodja en de Filippijnen gaat het over product- en dienstenontwikkeling en het nemen van management beslissingen, worden workshops gegeven over het voorbereiden op en omgaan met rampen. Met deze veelzijdige ondersteuning neemt Oikocredit een bijzondere plaats in te midden van andere sociale investeerders.

Als President Obama onze Koningin Maxima prijst voor haar werk in de microfinanciering zijn wij als Nederlanders trots. Maar dragen we er zelf ook aan bij?

Duurzaam beleggen is een trend aan het worden. We zijn zelf immers medeverantwoordelijk voor wat er met ons geld gebeurt. Hoe simpel is het niet om het tijdelijk weg te zetten bij een organisatie als Oikocredit, waar het naar mensen gaat die wij het vanuit ons hart zo gunnen. Als we het weer nodig hebben, vragen we het op. Het heeft dan zijn werk gedaan voor mensen die daarmee hun eigen leven kunnen inrichten. Zij hoeven dan niet hun geluk elders te zoeken, maar leveren hun bijdrage in eigen land.

Uw geld gaat niet langs zakkenvullers. Er staat nu €800 miljoen uit, er is over de jaren heen al €2 miljard terugbetaald: Het geld is dus vele malen door de handen van de armen geweest.

Doe mee! Laat het 40 jarig jubileum van Oikocredit een feest worden voor al die mensen! Zie verder www.oikocredit.nl of neem contact op met Coen Zuidema, coenzuidema@ziggo.nl 0172 – 444 940

IDEETJES EN WEETJES : ENERGIE

Inspiratie om wat (meer) te doen voor een verstandig en eerlijk gebruik van de schepping.

Hoe groot is jouw ecologische voetafdruk?

De aarde produceert alles wat we nodig hebben om in onze voedsel-, energie- en andere levensbehoeften te voorzien. Voor de productie en afvalverwerking hiervan is ruimte nodig. De Ecologische Voetafdruk geeft inzicht in de hoeveelheid land (mondiale hectares) die jaarlijks nodig is voor onze consumptie. De grootte van je voetafdruk hangt dus af van je leefgewoonten.

We doen de voetafdruk test na de viering
in de parochiezaal op
zondag 18 oktober of zelf thuis op
www.wnf.nl/voetafdruktest/index.cfm

Leven op te grote voet

Per mens is op basis van een eerlijke verdeling 1,8 mondiale hectare

beschikbaar. Wereldwijd gebruiken we nu per mens 2,7. Een gemiddelde Nederlander gebruikt zelfs 6,3 hectare! Op dit moment hebben we anderhalve aarde nodig om te produceren wat we in één jaar gebruiken.

Wij willen zon.

Wij Willen Zon heeft twee en een half jaar heel veel burgers en bedrijven blij gemaakt met **betaalbare zonnepanelen** en dat werkt aanstekelijk. De markt heeft ons voorbeeld opgepakt met vele nieuwe inkoopacties die de prijs van zonnepanelen laag houden. Onze stichting draagt nu graag het stokje over aan het bedrijfsleven om nog meer creatieve zonne-acties te bedenken, die Nederland duurzamer maken en groene banen creëren. Met het doel zoveel mogelijk zonnepanelen op de Nederlandse daken te krijgen. www.urgenda.nl/themas/klimaat-en-energie/wij-willen-zon/

Wat doen wij

- In 2014 was het zover, we hebben onze parochiezaal verbouwd. Bij de verbouwing is de zaal geïsoleerd. Nu verbruiken wij een stuk minder stroom, en het is er nog lekker warm ook ☺.
- De kerk is (nog) niet geïsoleerd. Trek in de winter dikke sokken aan en vergeet je vest niet ☺.

Doe het zelf

- Je huis isoleren, dat doe je niet zomaar. Maar iedere keer een beetje is de moeite waard ☺.
- Pas je bij het weer aan ☺. Draag sloffen in huis en trek een trui aan, dan kan de verwarming een graadje lager.

VOORUIT, ZELF AAN DE GANG!

Op vele manieren kunt u zich inzetten voor een betere wereld en zorg voor de schepping, een greep uit de mogelijkheden:

<http://afvalkalender.alphenaandenrijn.nl/>

Waar en wanneer kunt u welk soort afval kwijt?

<http://www.voedselbankalphen.nl/>

De Stichting Voedselbank Alphen aan den Rijn en Omstreken is een organisatie met als doelstelling iets te doen aan verspilling van voedsel en tegelijkertijd een bijdrage te leveren aan de bestrijding van armoede. We zamelen ieder weekend in. Behoeftte is aan groente en vlees in pot of blik.

<http://www.helgazonderafval.nl/helga-warmels/>

“Ik weigerde in de stad wel eens een plastic tas. Vond ik heel stoer van mezelf, dat ik (af en toe) aan het milieu dacht. Tot ik op de blog stuitte van [Emily-Jane Lowe](#) die sinds juni 2013 met haar jonge gezin probeert steeds minder afval over te houden.”

<http://www.stoutenburg.nl/index.html>

Sinds 1 januari 1991 is op het landgoed Stoutenburg het Franciscaanse Milieu project gevestigd. De gemeenschap die daar woont en werkt, wil o.a. met haar biologische groentetuin, bijdragen aan een betere relatie tussen mens en natuur.

Het vignet van het project: de Franciscaanse Tau met een zon(nebloem).

<http://www.urgenda.nl/>

Urgenda is de organisatie voor duurzaamheid en innovatie die Nederland, samen met bedrijven, overheden, maatschappelijke organisaties en particulieren, sneller duurzaam wil maken.

<http://www.wnf.nl/voetafdruktest/>

Deze voetafdruktest brengt in kaart welke impact jouw persoonlijke levensstijl heeft op onze aarde. Aan het eind van de test krijg je tips om je voetafdruk te verkleinen. Hoe groot is jouw aarde?

<http://www.groenekerken.nl/>

Steeds meer Nederlandse kerken kiezen voor duurzaamheid. De GroeneKerkenactie brengt al deze kerken en hun inspanningen in kaart. Om van elkaar te leren en anderen enthousiast te maken.

<http://www.vluchtelingenwerk.nl/>

VluchtelingenWerk zet zich in voor vluchtelingen vanaf het moment dat ze aankomen, tot ze volwaardig meedoen in onze samenleving.

IDEETJES EN WEETJES : (EERLIJK) VOEDSEL

Inspiratie om wat (meer) te doen voor een verstandig en eerlijk gebruik van de schepping.

Eerlijk is ieder zijn deel. Er moet voldoende overblijven voor een ander. En als jij voldoende, gezond voedsel kan kopen wil je niet dat de boer in armoede leeft of dat de landarbeider ziek wordt van het landbouwgif. Daarom moet je extra goed opletten wat je koopt. Omdat we een heleboel eten, meer dan we hier in Nederland verbouwen, komt ons voedsel uit alle hoeken van de wereld. En dat is niet altijd verstandig.

Volg de workshop 'God in de supermarkt' op **dinsdag 6 oktober** en weet wat het effect van je keuzes is. Schrijf je snel in: voor 28 sept. via boskoop@sintjandd.nl

Weet wat je eet

Wat wij eten, wat wij aan hebben, welke apparaten we gebruiken, het draagt allemaal bij aan ons klimaatprobleem. Van ons voedsel is vlees de grootste boosdoener. Of het nu varkens zijn, kippen of koeien, we mesten de beesten vet. En graag zo snel mogelijk, want dan verdienen we er nog wat aan.

Helaas, hoe meer we er vetmesten, hoe meer mest ze uitscheiden. Mest bevat methaan, een broeikasgas.

Halveer je vlees, dan heb jij al 10% verminderd van jouw aandeel in ons klimaatprobleem

En met meer vee, minder bos..... En daarmee meer CO₂ ☹. Methaan (CH₄) en koolstofdioxide (CO₂) zorgen er samen voor dat de atmosfeer, de lucht op aarde

meer warmte vasthoudt. Het wordt warmer net als in een kas. Maar in een kas is er geen wind. Er is geen zee. Er stroomt geen rivier. In de kas kunnen we het klimaat beheersen, maar op aarde verandert alles mee ☹.

Zaterdag 17 oktober gaan we samen op bezoek bij de Vroegeling, een biologische moestuin aan het Zuidwijk in Boskoop. Ga met ons mee om inspiratie op te doen ☺.

H. JOANNES DE DOPER = EEN GROENE KERK

Duurzaamheid is een veelgehoord begrip – ook in de kerk. Van verkoop-tafel voor fairtradeproducten tot een stevig beleid over hoe duurzaam de kerk wil zijn. In andere kerken ligt de nadruk op verwondering over de Schepping en zorg voor de natuur. En vele – zo niet alle – kerken zien om naar mensen die lijden onder de gevolgen van armoede en onrecht. Naast het bidden en geven van geld voor diaconale projecten, is er een groeiende vraag naar *meer* doen dan dat. Of beter gezegd: meer *doen* dan dat.

Met de GroeneKerkenactie willen Kerk in Actie en Tear stimuleren dat kerken duurzamer en groener worden en dat die kerken – van beginner tot duurzame expert – elkaar kunnen vinden en stimuleren. De actie richt zich op alle kerk- en geloofsgemeenschappen die actief aan de slag willen gaan met duurzaamheid, sociale rechtvaardigheid en het vergroenen van de eigen gemeenschap.

Zes manieren om uw kerk groener te maken

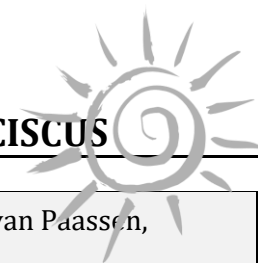
Op zes aandachtsgebieden zijn er kansen en mogelijkheden om de kerk *groener* te maken:

- Geloof en inspiratie
- Bewust inkopen doen
- Energie en klimaat
- Beleid en aanpak
- Geld
- Schepping en natuur

Lees er alles over op: www.groenekerken.nl/

PROGRAMMA VOORUIT MET FRANCISCUS

3 oktober	Eucharistieviering met kapelaan van Paassen, m.m.v. Quo Vadis
4 oktober	Woord- en communieviering met diaken Vrijburg, gezinsviering m.m.v. kinderkoor De Waterdruppels, kleurplaat mee voor de kinderen Na de viering: koffiedrinken en film 'Stoutenburg'
6 oktober	Workshop 'God in de supermarkt'
11 oktober	Eucharistieviering met pastoor van Klaveren, Joannes de Doperkoor Na de viering: koffiedrinken en Wereldwinkel
17 oktober	Rondleiding De Vroegeling
18 oktober	Woord- en communieviering met de werkgroep, Joannes de Doperkoor Na de viering: koffiedrinken en 'test je ecologische voetstap'
21 oktober	Leerhuis: over duurzaamheid en klimaat, een pleidooi van paus Franciscus
25 oktober	Eucharistieviering met pater Hoogland, Kinderwoorddienst, inleveren kleurplaat Onthulling bordje Groene Kerk Na de viering: koffiedrinken en film voorbeelden Groene Kerken
25 oktober	Rondleiding Naturalis
27 oktober	Workshop 'Shop 'n Style'